

16.02.2015

Stj/1

§ 191

Kaupunginhallituksen käsiteltäväksi otettu asia: Tarkennukset sosiaali- ja terveyslautakunnan käyttösuunnitelmaan 2015 tekemistä vammaistyötä koskevista muutoksista

HEL 2015-000589 T 02 02 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

vs. apulaiskaupunginjohtaja
Pia Sutinen

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää palauttaa sosiaali- ja terveyslautakunnan vuoden 2015 käyttösuunnitelman vammaistyötä koskevien muutosten tarkennukset, sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös 27.1.2015 § 22, sosiaali- ja terveyslautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Esittelijän perustelut

Asian käsittelyvaiheet

Sosiaali- ja terveiskuntakunta hyväksyi 16.12.2014 § 428 vuoden 2015 käyttösuunnitelman. Lautakunta edellytti vammaistyön osalta, että sille esitetään selvitykset palveluihin tehtävien muutosten kustannusvaikutuksista ja vaikutuksista avun määrään ja kriteereihin (liite 1).

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti 27.1.2015 § 22 esittelijän ehdotuksesta poiketen hyväksyä 16.12.2014 vahvistamansa käyttösuunnitelman täydennettynä seuraavin muutoksin:
- s. 13 Matkojen tilausjärjestelmästä irrotettujen asiakkaiden osalta tehdään tilannearvio ja päätösten tarkistukset, mutta tilausjärjestelmästä irrottamisen kriteereitä ei tiukenneta verrattuna nykyiseen. Yhdistellyistä kuljetuksista palauttamista koskevat päätökset voidaan panna täytäntöön, kun lautakunta on saanut selvitykset irrotettujen asiakkaiden määrästä, irrotusten kustannusvaikutuksista ja

odotusajoista.

- s. 14 Henkilökohtaisen palvelutarpeen arviointia tarkennetaan niin, että henkilökohtainen apu kohdentuu välttämättömään avun tarpeeseen ja vältetään päällekkäisiä palveluja.

- s. 14 Tehostetaan vammaistyön lyhytaikaishoidon ja omaishoidon lomituksen yhteensovittamista niin, että harkinnanvaraista palvelua voidaan kohdentaa sitä eniten tarvitseville henkilöille.

Lautakunnan esittelijän ehdotus vuoden 2015 käyttösuunnitelmaan tehtävistä muutoksista on merkitty pystyviivoin liitteen 2 sivuille 13 ja 14.

Lautakunnassa toimitetut äänestykset sekä esittelijän ja puheenjohtajan eriävät mielipiteet sisältyvät päätöshistoriaan.

Sosiaali- ja terveystointa viransijaisen johtava apulaiskaupunginjohtaja päätti 2.2.2015 § 3 ottaa sosiaali- ja terveyslautakunnan 27.1.2015 § 22 tekemän päätöksen kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Esittelijän kannanotot

Sosiaali- ja terveystoimen johtosäännön 21 §:n nojalla sosiaalihuollon järjestämisestä ja antamisesta sekä palvelusta perittävän maksun määräämisestä päättää siltä osin, kuin asia ei kuulu jaoston päätettäväksi, viraston päällikön määräämä viranhaltija lautakunnan vahvistamien perusteiden ja yleisten ohjeiden mukaisesti. Toimivalta on ao. viranhaltijalla, jolle päätösvalta on delegoitu.

Lautakunnan päättämiltä sen toimivaltaan kuuluvilta perusteilta ja yleisiltä ohjeilta on edellytettävä yhdenvertaisuutta ja tasapuolisuutta, jotta niiden soveltaminen on laillista.

Alemmalle tasolle delegoitua päätösvaltaa ei voida ottaa ylemmälle taholle muuttamatta johtosääntöä. Kuntalaki tai vammais- ja muita sosiaalipalveluja koskevat erityislait eivät myöskään tunne tilannetta, jossa ylempi toimielin voisi asettaa alemman toimielimen tai viranhaltijan toimivaltaan kuuluvan päätöksen täytäntöönpanolle ehtoja. Yksilöhuollon päätöksen täytäntöönpano voi lykkääntyä vain muutoksenhaun vuoksi. Kyseisiin päätöksiin lautakunta ei voi yksittäistapauksissa käyttää otto-oikeutta, koska kuntalain 51 §:n nojalla ylemmän toimielimen käsiteltäväksi ei saa ottaa yksilöön kohdistuvia opetustoimen, terveydenhuollon tai sosiaalitoimen asioita. Lautakunta ei siten voi tätäkään kautta ottaa yksilöhuollon päätöksiä käsiteltäväkseen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä on omaksuttu yksilökohtaiseen tarveharkintaan perustuva oikeus sosiaali- ja

terveystoimen palvelujärjestelmässä tuotettaviin palveluihin. Asiakkaan ja potilaan oikeutta tarpeensa mukaisesti palveluihin vastaa julkisen terveydenhuollon velvollisuus tuottaa terveydentilan ja palveluntarpeen arviointiin perustuvat lakisääteiset palvelut potilaille ja asiakkaille, joiden suhteen kunta on järjestämisvastuussa. Sosiaali- ja terveydenhuollosta vastaavana viranomaisena kunta ei voi poiketa laissa säädetyistä velvollisuuksistaan antaa yksilölle tarpeen arvioinnin perusteella välttämättömiä palveluja.

Esittelijä toteaa, että käyttösuunnitelman tarkennukset on valmisteltava lautakunnan ja viranhaltijoiden toimivaltamääräykset sekä lainsäädännön vaatimukset, erityisesti yhdenvertaisuus ja tasapuolisuus, huomioon ottaen. Sosiaali- ja terveyslautakunnan antama muunlainen ohjeistus ei ole lainmukaista.

Henkilökohtainen palvelutarpeen arviointi ja henkilökohtainen apu

Sosiaalihuoltolaissa (710/1982) kunnalle on asetettu velvollisuus suorittaa sosiaalipalvelujen tarpeen arviointi kiireellisissä tapauksissa viipymättä. Vammaispalvelulaki (380/1987) asettaa kunnalle velvollisuuden selvittää asiakkaan tarvitsemien palveluiden tai tukitoimien tarve seitsemän päivän kuluessa. Vammaisen henkilön tarvitsemien palvelujen ja tukitoimien selvittämiseksi on laadittava palvelusuunnitelma, jota on tarkistettava, mikäli vammaisen henkilön palveluntarpeessa tai olosuhteissa tapahtuu muutoksia sekä muutoinkin tarpeen mukaan.

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus henkilökohtaiseen palvelutarpeen arviointiin. Palvelutarpeen arvioinnilla vahvistetaan henkilön yksilöllisen avun tarpeen ja elämäntilanteen huomioonottamista palveluja ja tukitoimia koskevassa päätöksenteossa. Palvelusuunnitelman tarkistamisen yhteydessä asiakkaan saamia palveluja tai tukitoimia voidaan yksilökohtaisen tarpeen mukaisesti joko laajentaa tai poistaa tarpeettomina. Jos palvelutarpeen arviointia ei tehdä, vaarana on että asiakas voi jäädä ilman heikentyneen toimintakyvyn vuoksi tarvitsemaansa palvelua, minkä vuoksi kunnalle on asetettu velvollisuus tarkistaa suunnitelmaa aina tarvittaessa.

Muodostuvat kustannukset koostuvat yksittäisten asiakkaiden yksilöllisten palvelutarpeiden pohjalta annettavista palveluista ja tukitoimista, joten palveluntarpeen arvioinnin kustannukset eivät ole yksiselitteisesti ennakkoon arvioitavissa. Yleisellä tasolla voidaan arvioida palveluntarpeen tulevaisuudessa kasvavan, johtuen paitsi sairastumisen ja vammautumisen myötä palvelujen piiriin tulevista uusista asiakkaista, myös väestön ikääntymisestä. Avun tarpeen

kriteerit ovat lakisääteiset ja kirjattu vammaispalvelulakiin, eivätkä riipu yksittäiselle asiakkaalle tehtävästä palveluntarpeen arvioinnista.

Kuljetuspalvelun tilausjärjestelmästä irrotettujen asiakkaiden uudelleen arviointi

Vammaispalvelulain 3 a §:n 2 momentissa on määritelty kunnalle velvollisuus tarkistaa vammaisen henkilön palvelusuunnitelma, mikäli hänen palveluntarpeessaan tai olosuhteissa tapahtuu muutoksia, sekä muutoinkin tarpeen mukaan. Asiakkaalla on täten oikeus ajantasaiseen ja hänen yksilölliset tarpeensa huomioivaan palvelusuunnitelmaan, ja sen perusteella saataviin palveluihin ja tukitoimiin. Velvollisuus asiakkaan terveydentilan ja toimintakyvyn seurantaan asetetaan kunnalle myös terveydenhuoltolain 24 §:n 2 momentissa.

Helsingiläiset kuljetuspalveluasiakkaat tilaavat pääsääntöisesti kaikki matkansa Helsingin Matkapalvelusta. Samaan aikaan ja samaan suuntaan matkustavat pyritään yhdistelemään samaan autoon. Perustellusta syystä, asiakkaan matkoja ei yhdistellä muiden kanssa (esim. asiakkaat joilla on vakava infektioriski). Perustellusta syystä viranhaltija voi myös irrottaa asiakkaan kokonaan Helsingin Matkapalvelun käytöstä, jolloin hän saa tilata matkansa muualta. Perustelluja syitä voivat olla esimerkiksi tilanteet, joissa Matkapalvelun käyttö saattaisi aiheuttaa vaaraa asiakkaille tai muille matkustajille. Asiakkaalla on oikeus nämä seikat huomioivaan palvelusuunnitelmaan ja sen tarpeenmukaiseen tarkistamiseen.

Sosiaalihuollon asiakkailla on lakisääteinen oikeus tasapuoliseen kohteluun ja yksilökohtaiseen harkintaan. Yhden vammaispalvelun asiakasryhmän eriarvoinen kohteleminen rikkoo viranomaiselle perustuslaissa asetettuja velvollisuuksia myös silloin, kun tarkoituksena olisi parantaa kyseisen asiakasryhmän asemaa.

Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelupäätökset tehdään suhteessa asiakkaan vammaan tai sairauteen, sen pitkäaikaisuuteen, asiakkaan toimintakykyyn ja elinolosuhteisiin. Kuljetuspalvelupäätökset tehdään pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa oleviksi, ellei ole odotettavissa toimintakyvyn paranemista, jolloin päätökset tehdään määräaikaisena. Määräaikaista päätöstä tehtäessä ei toimintakyvyn odotettavissa olevaa paranemista kuitenkaan voida lääketieteellisellä varmuudella todeta.

Yhteiskunnan haastavan taloustilanteen johdosta on keskeistä varmistua siitä, että käytettävissä olevat resurssit hyödynnetään mahdollisimman tarkoituksenmukaisella ja kustannustehokkaalla tavalla siten, että määrärahojen kohdentumisen oikeudenmukaisuuteen ja parhaaseen vaikuttavuuteen kiinnitetään huomiota. Asiakkaiden tilanteen ja sen muutosten kokonaisvaltainen huomioiminen

16.02.2015

Stj/1

palvelusuunnitelmissa edesauttaa paitsi asiakastyytyväisyyden, myös palvelujen laadun ja kustannustehokkuuden kehittymistä.

Asiakkaalla on oikeus saada hyvää sosiaalihuoltoa ja kohtelua ilman syrjintää. Hyvän laadun ominaisuuksia ovat mm. oikea-aikaiset ja tarpeenmukaiset palvelut. Palvelutarve arvioidaan yhdessä asiakkaan, hänen läheistensä ja tarvittavien ammattihenkilöiden kanssa. Hyvään palvelutarpeen arviointiin kuuluu fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen ja sosiaalisen sekä ympäristötekijöiden kattava arviointi. Arvioinnissa käytettävillä mittareilla saadaan selville asiakkaan toimintakyvyn puutteet sekä käytettävissä oleva toimintakyky. Palveluntarpeen arviointi kuuluu asiakkaan perusoikeuksiin.

Edellä olevan perusteella esittelijä toteaa, että sosiaali- ja terveyslautakunnan käyttösuunnitelman vammaistyötä koskevien tarkennusten lailliset perusteet (lautakunnan päätös 27.1.2015 § 22 kokonaisuudessaan) on tarpeen arvioida uudelleen ja tämän vuoksi asia tulee palauttaa lautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Asia on valmisteltu yhteistyössä kaupunginkanslian oikeuspalvelujen kanssa.

Esittelijä

vs. apulaiskaupunginjohtaja
Pia Sutinen

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Päätöksen liite Käyttösuunnitelma 2015 sote Itk 16122014
- 2 Esityksen liite 27.1.2015 Käyttösuunnitelma 2015

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveyslautakunta
Sosiaali- ja terveystieteiden keskus

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveystointa johtava apulaiskaupunginjohtaja 02.02.2015 § 3

HEL 2015-000589 T 02 02 00

Päätös

16.02.2015

Stj/1

Sosiaali- ja terveystointa viransijaisena johtava apulaiskaupunginjohtaja päätti ottaa sosiaali- ja terveyslautakunnan 27.1.2015 §§ 22 tekemän päätöksen, tarkennukset lautakunnan käyttösuunnitelmaan 2015 tekemistä vammaistyötä koskevista muutoksista, kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 27.01.2015 § 22

HEL 2015-000589 T 02 02 00

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti esittelijän ehdotuksesta poiketen hyväksyä 16.12.2014 vahvistamansa käyttösuunnitelman täydennettynä seuraavin muutoksin:

- s.13 Matkojen tilausjärjestelmästä irrotettujen asiakkaiden osalta tehdään tilannearvio ja päätösten tarkistukset, mutta tilausjärjestelmästä irrottamisen kriteereitä ei tiukenneta verrattuna nykyiseen. Yhdistellyistä kuljetuksista irrottamisesta palauttamista koskevat päätökset voidaan panna täytäntöön, kun lautakunta on saanut selvitykset irrotettujen asiakkaiden määrästä, irrotusten kustannusvaikutuksista ja odotusajoista.

- s.14 Henkilökohtaisen palvelutarpeen arviointia tarkennetaan niin, että henkilökohtainen apu kohdentuu välttämättömään avun tarpeeseen ja vältetään päällekkäisiä palveluja.

- s.14 Tehostetaan vammaistyön lyhytaikaishoidon ja omaishoidon lomituksen yhteensovittamista niin, että harkinnanvaraista palvelua voidaan kohdentaa sitä eniten tarvitseville henkilöille.

Täydennetty käyttösuunnitelma on tämän päätöksen liitteenä numero 1.

Käsittely

27.01.2015 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Hallintopäällikkö Laura Niinimaa ja vammaistyön johtaja Mikaela Westergård olivat kutsuttuina asiantuntijoina läsnä tätä asiaa käsiteltäessä.

16.02.2015

Stj/1

1. vastaehdotus:

Anna Vuorjoki: Muutetaan kpl 3 muotoon "Henkilökohtaisen avun nykyisiin myöntämiskriteereihin tai -käytäntöihin ei tehdä muutoksia, ennen kuin lautakunnalle on esitetty selvitys niiden vaikutuksista."

Kannattajat: Hannu Tuominen

2. vastaehdotus:

Anna Vuorjoki: Kappale 2 muutetaan muotoon "s. 13 Matkojen tilausjärjestelmästä irrotettujen asiakkaiden osalta tehdään tilanearvio ja päätösten tarkistukset mutta tilausjärjestelmästä irrottamisen kriteereitä ei tiukenneta verrattuna nykyiseen."

Kannattajat: Hannu Tuominen

3. vastaehdotus:

Hannu Tuominen: Esitän kappaleen (2) jälkeen lisättäväksi

Yhdistellyistä kuljetuksista irrottamisesta palauttamista koskevat päätökset voidaan panna täytäntöön, kun lautakunta on saanut selvitykset irrotettujen asiakkaiden määrästä, irrotusten kustannusvaikutuksista ja odotusajoista.

Kannattajat: Laura Nordström

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Kappale 2 muutetaan muotoon "s. 13 Matkojen tilausjärjestelmästä irrotettujen asiakkaiden osalta tehdään tilanearvio ja päätösten tarkistukset mutta tilausjärjestelmästä irrottamisen kriteereitä ei tiukenneta verrattuna nykyiseen."

Jaa-äännet: 6

Maija Anttila, Sirpa Asko-Seljavaara, Sami Heistaro, Rene Hursti, Kimmo Parhiala, Markku Vuorinen

Ei-äännet: 7

Gunvor Brettschneider, Miina Kajos, Jouko Malinen, Laura Nordström, Marko Rosenholm, Hannu Tuominen, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti hyväksyä äänin 7 - 6 jäsen Anna Vuorjoen esittämän ja jäsen Hannu Tuomisen kannattaman vastaehdotuksen.

16.02.2015

Stj/1

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Esitän kappaleen (2) jälkeen lisättäväksi Yhdistellyistä kuljetuksista irrottamisesta palauttamista koskevat päätökset voidaan panna täytäntöön, kun lautakunta on saanut selvitykset irrotettujen asiakkaiden määrästä, irrotusten kustannusvaikutuksista ja odotusajoista.

Jaa-äännet: 6

Maija Anttila, Sirpa Asko-Seljavaara, Sami Heistaro, Rene Hursti, Kimmo Parhiala, Markku Vuorinen

Ei-äännet: 7

Gunvor Brettschneider, Miina Kajos, Jouko Malinen, Laura Nordström, Marko Rosenholm, Hannu Tuominen, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti hyväksyä äänin 7 - 6 jäsen Hannu Tuomisen esittämän ja jäsen Laura Nordströmin kannattaman vastaehdotuksen.

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Muutetaan kpl 3 muotoon "Henkilökohtaisen avun nykyisiin myöntämiskriteereihin tai -käytäntöihin ei tehdä muutoksia, ennen kuin lautakunnalle on esitetty selvitys niiden vaikutuksista."

Jaa-äännet: 6

Maija Anttila, Sirpa Asko-Seljavaara, Sami Heistaro, Rene Hursti, Kimmo Parhiala, Markku Vuorinen

Ei-äännet: 6

Miina Kajos, Jouko Malinen, Laura Nordström, Marko Rosenholm, Hannu Tuominen, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 1

Gunvor Brettschneider

Poissa: 0

Jäsen Anna Vuorjoen vastaehdotus hävisi esittelijän ehdotukselle äänin 6 – 6 (tyhjiä 1). Äänten mennessä tasan ratkaisi puheenjohtajan ääni.

Eriävät mielipiteet

16.02.2015

Stj/1

Hannu Juvonen:

Lautakunnan päätöksen mukaan yksilölliseen harkintaan perustuvan päätöksen täytäntöönpano olisi mahdollista vasta lautakunnalle annettavan yleisen asiaa koskevan selvityksen jälkeen, mikä ei ole lainmukaista.

Puheenjohtaja Maija Anttila yhtyi esittelijä Juvosen eriävään mielipiteeseen.

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Merja Jäntti, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 43715
merja.jantti(a)hel.fi

Jonna Weckström, vs. vammaisten sosiaalityön päällikkö, puhelin: 310 89545
jonna.weckstrom(a)hel.fi